

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

71 – 155/ 12
Београд

дел.бр. 27911 датум: 22.01.2013. г.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
ПОКРАЈИНСКИ ОМБУДСМАН

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА**

Извештај о посети ПС Сремски Карловци

Београд, новембар 2012. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, са службеним лицима која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по Јавном позиву³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUKOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

План посета НПМ за 2012. годину је сачињен у складу са договором Заштитника грађана, Покрајинског Омбудсмана и изабраних удружења која су задужена да системски прате положај лица лишена слободе у посебним областима.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ ће одржавати стални дијалог са посећеном установом као и органом у чијем је саставу, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011

² 12. децембра 2011. године

³ објављеном 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	Полицијска станица Сремски Карловци <i>/ у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са Покрајинским омбудсманом АП Војводине и удружењем грађана Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2012. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	7. новембар 2012. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена писаним путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	вођа тима: Стеван Арамбашић, заменик Покрајинског омбудсмана АП Војводине чланови тима: Јелана Самарџић, саветница Заштитника грађана Никола Јевтић, саветник Заштитника грађана Јагода Вјештица, саветница Покрајинског омбудсмана АП Војводине Жарко Марковић, представник Београдског центра за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са Јовицом Лончаревским, командиром полицијске испоставе и станице Сремски Карловци, Полицијске управе Нови Сад, којом приликом је указано је на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања и план посете Полицијској управи. Командир Полицијске станице је представио Полицијску станицу у општим цртама, и указао на основне проблеме са којима се Полицијска станица суочава у раду.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Тим НПМ је посету наставио обиласком зграде Полицијске станице Сремски Карловци. Прегледане су и фотографисане просторије за полицијско задржавање и извршен обилазак просторија за испитивање осумњичених.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАТЕЧЕНИМ ЛИЦИМА

Тим НПМ није обавио појединачне интервјуе са лицима лишеним слободе у Полицијској станици Сремски Карловци, јер у моменту посете није затечено ни једно лице коме је одређено полицијско задржавање. Обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима који су чланове тима НПМ информисали о начину рада, као и о проблемима са којима се суочавају у раду.

ФАЗА IV: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у документацију у предметима која се односе на лица према којима је одређено задржавање.

ФАЗА V: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета Полицијској станици Сремски Карловци окончана је завршним разговором тима НПМ са руководством Полицијске станице.

Вођа тима НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободе, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Прибављена су и додатна објашњења о појединим релевантним околностима. Изражена је спремност руководства Полицијске станице да се спроведу мере које буду предложене у извештају о посети.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Полицијској станици Сремски Карловци остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ и преглед свих просторија и инсталација, фотографисање, пружили све тражене информације, омогућили увид у тражену документацију, без обзира на степен њене тајности.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ <i>у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
Адреса ПС	Прерадовићева бр. 23
Тел. ПС	021/881 – 722
Командир ПС	Јовица Лончаревски
Испоставе и одсеци у ПС (који примењују полицијска овлашћења)	Полицијска испостава Сектор Саобраћајне полицијске испоставе
Просторије за полицијско задржавање у ПС	Постоје две просторије за полицијско задржавање по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији. Лица којима је задржавање одређено по Законик у кривичном поступку у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици Окружног затвора у Новом Саду.

Број лица којима је одређено задржавање у ПС у 2011. г.	Због кривичног дела	2
	Због прекршаја	50
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.		5
Исхрана лица у време задржавања	1	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.		2
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПС у 2011.г.	Физичка снага	3
	Службена палица	/
	Средства за везивање	2
	Ватрено оружје	/
Притужбе на поступање полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број притужби	/
	Број основаних притужби	/
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број поступака	/
	Изречених мера за тешке повреде	/
	Изречених мера за лаке повреде	/
	Поступци у току - неокончани	/

ПОСТУПАЊЕ У ВРШЕЊУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

Затечени полицијски службеници су навели следеће:

Лице које је лишено слободе се одмах обавештава о својим правима, и то најпре усмено, а затим путем обрасца, ког лице лишено слободе потписује. Пре свега лице се поучи: да није дужно ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ, да има право на браниоца по свом избору, да несметано контактира са браниоцем и да бранилац присуствује његовом саслушању, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору и да има право да га прегледа лекар. Према наводима полицијских службеника у полицијској испостави нема потребе за тумачем јер је становништво хомогено и није било лица која су изразила потребу да им се обезбеди тумач на неком од страних језика или на неком од језика националне мањине. Није било лица која су страни држављани или лица без држављанства, а која су била задржана у станици полиције.

Претресе лица лишених слободе увек обавља службено лице истог пола као и лице које се претреса. У случају одузимања ствари сачињава се потврда о привремено одузетим предметима, коју потписује лице коме је извршено одузимање и примерак потврде му се одмах уручује.

Обавештавање блиских лица по захтеву лица лишених слободе се обавља одмах по лишењу слободе, а о обавештавању се увек сачињава службена белешка.

Лицу лишеном слободе се омогућује право да позове изабраног браниоца, а бранилац по службеној дужности се одређује са списка Адвокатске коморе Војводине. Полицијски службеници, указују да велики број адвоката одбија да приступи из разлога неуредног плаћања за пружене услуге бранилаца по службеној дужности, што додатно отежава рад.

Решење, односно наредба о задржавању лица се доноси и уручује најкасније у року од једног сата по лишавању слободе, а рок задржавања почиње да тече од момента лишавања слободе (у случају када се примењује Закон о безбедности саобраћаја на путевима), односно од момента довођења у просторије полиције (у случају кад се примењује Законик кривичном поступку и Закон о полицији). Решење о задржавању лица садржи правну поуку, а наредба о задржавању не садржи поуку о правном леку, јер он није предвиђен.

Према наводима полицијских службеника, лекарски прегледи се обављају у полицијској станици, увек када лица лишена слободе то затраже, уколико је лице доведено у станицу са видљивим повредама и након примене мера принуде (изузев у случају везивања). Не постоји проблем у вези обављања лекарских прегледа. Лекарски налаз и мишљење о прегледу не остају у предмету лица које је задржано већ се информације о здрављу лица лишеног слободе које су релевантне за његово задржавање или релеватне информације о последицама употребе средстава принуде саопштавају полицијским службеницима који су на дужности.

Извештај о употреби средстава принуде се према наводима полицијских службеника сачињава у сваком случају када се примене средства принуде.

Полицијски службеници су навели да се лица лишена слободе у протеклих годину дана нису притуживала на рад службених лица.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ

У просторије за полицијско задржавање у ПС Сремски Карловци се смештају лица којима је задржавање одређено наредбом по ЗОБС и решењем по ЗЈРМ, у трајању до 12 сати. Током обиласка просторија није затечено ниједно задржано лице.

Објект у коме је седиште ПС Сремски Карловци чини једноспратна зграда у добром стању, из периода 1980–1990. године.

Унутар зграде ПС Сремски Карловци, преко пута улаза у дежурну службу, налазе се две просторије за полицијско задржавање.

Простор за време на свежем ваздуху не постоји.

Обе просторије су једнаке површине, око 5 квадратних метара, висине 2,8 метра. У просторијама се налази по један лежај, чини га бетонска клупа прекривена дрвеним даскама, димензија око 2 x 0,8 метара. У свакој од просторија постоје по два ћебета која делују чисто. Душека има, али јастука и постељине нема.

У обе просторије постоји прозор, димензија је око 0,5 x 0,5 метара, прекривен металном плочом са рупама. Доток природне светлости је слаб, не постоји могућност отварања прозора, а непријатан мирис се осећа. Вештачко осветљење у самим просторијама постоји, чини га по једна сијалица у свакој просторији, постављена у ограђеном делу изнад улазних врата прекривено металном плочом са рупама, а јачина светла није задовољавајућа.

УТВРЂЕНО

Просторије за задржавање у ПС Сремски Карловци нису у довољној мери осветљене и проветрене.

ОСНОВ

Све просторије за задржавање морају да буду у довољној мери осветљене и са непосредним дотоком свежег ваздуха.⁴

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће унапредити систем осветљења и вентилације у просторијама за задржавање.

⁴ Препорука СРТ упућена Влади Републике Србије (2011) године, параграф 31.

Просторије делују уредно и одржавано. Влаге нема. Зидови су неокречени. Под у обе просторије је бетонски. Хигијена је добра.

Мокри чвор у самим просторијама за задржавање не постоји, а wc се налази у заједничком ходнику просторија. Чини га чуचाвац у лошем стању који делује неодржавано и запуштено. Хигијена је лоша.

УТВРЂЕНО

У ПС Сремски Карловци хигијена тоалета није задовољавајућа.

ОСНОВ

Задржано лице треба да има приступ санитарном чвору у пристојном и чистом стању.⁵

Потребно је обезбедити да задржана лица своје физиолошке потребе обављају у чистим и пристојним условима.⁶

ПРЕПОРУКА

У ПС Сремски Карловци редовно ће се одржавати хигијену тоалета и на тај начин обезбедити да задржана лица обављају физиолошке потребе у чистим и пристојним условима.

⁵ СРТ стандарди (2010), параграф 47

⁶ Препорука СРТ упућена Влади Републике Србије из 2007. параграф 36. и 2011. година, параграф 31.

У просторијама за задржавање не постоји славина за текућу воду за пиће, па воду за пиће задржаним лицима по захтеву доноси дежурни полицијски службеник, у отвореним посудама (пластичним флашама или чашама).

УТВРЂЕНО

У ПС Сремски Карловци задржаним лицима није на одговарајући начин омогућено коришћење воде за пиће.

ОСНОВ

Лица лишена слободe морају имати несметан приступ води за пиће. Вода мора испуњавати важеће хигијенске услове.⁷

ПРЕПОРУКА

Унутар просторија за задржавање у ПС Сремски Карловци инсталираће се славине за текућу воду (водећи рачуна да славина не представља ризик за повређивање или оштећење - по моделу постојећих испирача за тоалет), или ће се задржаним лицима омогућавати довољне количине воде за пиће на други одговарајући начин.

У ПС Сремски Карловци се лицима која се задржавају до 12 сати не обезбеђује оброк.

УТВРЂЕНО

У ПС Сремски Карловци задржаним лицима се исхрана омогућује само уколико полицијско задржавање траје дуже од 12 сати.

ОСНОВ

Лицима лишеним слободe током полицијског задржавања мора се омогућити најмање један потпун оброк дневно подобан за одржање њиховог здравља и снаге.⁸

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће задржаним лицима омогућити један оброк најкасније у року од 6 сати од момента лишења, а у случају да задржавање траје дуже од 12 сати, задржаном лицу ће се обезбедити три obroка дневно (доручак, ручак и вечера).

⁷ СРТ стандарди (2010), параграф 47.

⁸ Правилник о полицијским овлашћењима члан 36. став 1. и СРТ стандарди (2010) параграф 47

У ПС Сремски Карловци се води посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника.

У просторијама за задржавање ПС Сремски Карловци постоји по једно грејно тело (радијатор) које се налази у зиду прекривеном металном плочом са рупама.

У просторијама за задржавање ПС Сремски Карловци не постоји електрично звоно за позивање дежурних полицијских службеника.

Задржана лица полицијске службенике из дежурне собе, позивају лупањем о метална врата или виком.

Негативан аспект напред наведеног недостатка се између осталог односи и на околност да у просторијама за задржавање не постоји текућа вода за пиће, те да доступност води за пиће непосредно зависи од дежурног полицијског службеника.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање лица у ПС Сремски Карловци није установљен ефикасан систем који ће задржаном лицу омогућити да позове дежурног полицијског службеника.

ОСНОВ

Све просторије за полицијско задржавање морају да имају електрично звоно подобно да позове дежурног полицијског службеника у случају потребе (лоше здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе).⁹

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће у просторијама за полицијско задржавање инсталирати дугмад аларма за позивање дежурног полицијског службеника.

Противпожарни излаз и апарат у случају пожара не постоји. Упутство за поступање у случају пожара и план евакуације такође не постоји.

УТВРЂЕНО

ПС Сремски Карловци није обезбеђена комплетним системом противпожарне заштите.

ОСНОВ

Полицијски службеници одговорни су за безбедност задржаног лица од његовог смештања у простор за задржавање до његовог отпуштања.¹⁰

Уређаји за откивање и јављање пожара морају се одржавати у исправном стању, у складу са техничким прописима и упутствима произвођача, а у циљу обезбеђивања њиховог сталног и несметаног функционисања. Основна обука из области заштите од пожара организује се за све запослене, а у циљу спасавање и евакуацију у случају опасности.¹¹

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће унапредити систем противпожарне заштите тако што ће поставити противпожарне апарате на одговарајућим местима у згради ПС и на видљивим местима истакнути план евакуације и упутство за поступање у случају пожара, а све у циљу да се задржаним лицима обезбеди заштита физичког интегритета.

⁹СРТ стандарди (2010) параграф 48.

¹⁰ Правилник о полицијским овлашћењима („Сл. гласник РС“, бр. 54/2006), члан 34. став 1

¹¹ Закон о заштити од пожара („Сл.гласник РС“, бр.111/2009), члан 43. став 1. и 2.

Кутија са прибором за пружање прве помоћи не постоји, а полицијски службеници нису обучени за пружање исте.

УТВРЂЕНО

У ПС Сремски Карловци не постоји кутија са прибором за прву помоћ, а полицијски службеници нису обучени за пружање исте.

ОСНОВ

Свака установа дужана да је да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи.¹²

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће организовати и спровести одговарајућу обуку полицијских службеника за пружање прве помоћи и обезбедити кутију са прибором за прву помоћ.

Видео надзор не постоји.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање у ПС Сремски Карловци не постоји видео надзор који представља важну меру у заштити безбедности задржаних лица и смањење ризика од насиља и других догађаја који могу угрозити сигурност.

ОСНОВ

Све просторије за полицијско задржавање морају бити покривене електронским (аудио и/или видео) надзором како би се омогућио комплетан и аутентичан запис о свим догађајима за време боравка задржаног лица у просторијама за задржавање.¹³

ПРЕПОРУКА

ПС Сремски Карловци ће просторије за полицијско задржавање покрити системом видео надзора и обезбедити записивање и архивирање снимљеног материјала, а из разлога заштите безбедности задржаних лица и смањења ризика од насиља и других догађаја који могу угрозити сигурност.

¹² Закон о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“ , бр. 101/2005), члан 15. став 9.

¹³ препорука СРТ упућена Влади Републике Србије из 2011. године

УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у документацију о задржавању лица, и то у предмете који се тичу задржавања Б.В. и В.Ј. У оба случаја задржана особа је лишена слободе без употребе средстава принуде, уредно поучена о правима, омогућено јој је да о лишењу слободе обавести чланове породице или другу блиску особу, сачињена је и уручена потврда о одузетим стварима и, опште узев, може се рећи да се на основу увида у документацију ни у једном од ових предмета не могу приметити било какве неправилности у поступању према лицима лишеним слободе.

Извештај сачинили:

Јелена Самарџић
Жарко Марковић

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Милош Јанковић